

per augmentar la nostra producció i seguim encara amb el miserable rendiment medi de deu hectolitres per hectàrea.

La meua queixa, evidentment, no és deguda pas al fracàs personal que representa l'haver parlat inútilment. Això és ben poca cosa. El que em dol és de veure com altres països van resolent llurs problemes d'una manera intel·ligent i com al nostre país les situacions de crisi s'eternitzen en mig de la tranquil·litat olímpica de les classes directores, que es decideixen a proposar solucions improvisades sols quan el mal no té remei.

Ja que el senyor Mussolini ha servit d'exemple per tantes coses al govern espanyol, per què no imitar-lo ara quan encerta tan justament la solució d'un problema tan greu?

AUGUST MATONS

Les races de gallines de Catalunya

EL nostre il·lustre col·laborador, professor M. Rossell i Vilà, ha publicat al *Butlletí de la Federació Sindical Agrària de Girona*, l'interessant article que reproduïm, en el qual per primera vegada s'estudien i es fixen alguns caràcters de les nostres races avícoles.

Fa pocs dies, entre molts altres temes ramaders que sovint constitueixen gairebé l'única conversa amb el senyor Rossich, aquest gran entusiasta de la ramaderia, em reptava perquè no havia donat una descripció de les nostres races avícoles.

Jo vaig respondre al senyor Rossich amb poques paraules, però les suficients per a traduir el meu pensament. El tema, no obstant, és prou suggestiu per a fornir matèria per a un article.

En primer lloc, consignem el nombre de races que existeixen, o millor dit, que es poden distingir a la nostra terra extricta:

- a) Prat ros.
- b) Prat perdiuat.
- c) Vallesana.
- d) Sant Cugat.
- e) Penedenca roja.
- f) Penedenca perdiuda.
- g) Garrotxina.
- h) Empordanesa blanca.
- i) Empordanesa rossa.

j) Selvatana (?).

Les quatre primeres són de pota blava; les dues races del *Prat*, tenen a més del color del plomatge que les caracteritza, la cresta amb monyo al darrera o clavell.

La *Vallesana*, nom amb el qual nosaltres volem designar el que molta gent anomena *Prat blanc*, és blanca tota ella, menys de les potes que són com hem dit, blaves. No hi ha cap raó per anomenar *Prat blanc* a aquesta gallina. En tot el Baix Llobregat, en les diverses excursions que nosaltres hi hem fet, no hi hem sabut veure mai una sola gallina blanca. En canvi, en el Vallès és el plomatge que predomina. Doncs, raça *Vallesana*.

La gallina de *Sant Cugat* es pot dir que ha desaparegut. Vint anys enrera, aquesta gallina presentava com a distintiu l'ésser blanca bigarrada de negre. A més era apreciada perquè s'avançava de molt temps a pondre en comparació de les gallines d'altres races.

La *Penedenca roja*, és una gallina vermella, de pota roig viu; la *Penedenca perdiuada* és molt semblant a la del *Prat*, però més fosca i de pota blanca.

La *Garrotxina* té el plomatge de color marró amb una tirada al de la raça *Rhode-Island*. Té la pota i orelleta groga.

L'*Empordanesa blanca*, es diria que és una *Leghorn*. Per diferenciar-la caldria fixar el caràcter cresta dreta per distingir-la de la *Leghorn* que la té penjant. L'*Empordanesa rossa*, és de molt mal definir: provisionalment, es pot admetre un plomatge més o menys ros amb pota groga com la blanca.

Per fi, potser es podria formar encara una altra raça en la comarca de la Selva, amb la característica de tenir un plomatge ros molt més viu al coll, de pota groga i molt més voluminosa que l'*Empordanesa*.

Els caràcters que acabem de dir de cada una de les races catalanes, evidentment que expressen una insuficiència raciològica. Però el lector ha de tenir en compte que la majoria d'aquestes races existeixen en llurs comarques en forma de persistència atàvica. En aquests darrers 40 anys, la barreja de races ha estat tan difondida, que si no hagués estat pels fenòmens hereditaris atàvics, amb tota seguretat que les races haurien desaparegut.

La recerca de les races indígenes en els meus darrers anys de professorat, constituí un gaudi pur de l'intel·lecte per a mi i els alumnes que hi col·laboraren. Per a descobrir les races locals empràrem un mètode senzill i lògic.

En primer lloc, en un galliner, eliminàvem tots els subjectes que no oferien caràcter del tipus mediterrani. En segon lloc, entre les

gallines que restaven observar, quals eren les que amb poc o gran nombre es trobaven en majoria als galliners. I encara, per damunt d'aquestes dues bases fonamentals, posar-hi la intuïció zootècnica, aquesta qualitat imponderable de la intel·ligència que en l'artista es diu inspiració, en el metge ull clínic i en el savi descobriment.

Mes, no n'hi ha prou de proclamar l'existència de races en diverses comarques. Cal provar-ho. L'única prova indiscutible que existeix és la reproducció i fixació de caràcters.

Aquesta tasca es començà farà cosa de tres anys a l'Escola Superior d'Agricultura. Havíem arribat ja a la segona generació, procedint de la següent manera: es produïen uns seixanta o setanta pollets; al cap d'un mes se n'escollien una vintena; al segon mes se n'eliminaven la tercera part i als cent dies es triava definitivament el lot de sis o set caps que s'havia de reproduir. La resta dels subjectes eren venuts per carn.

No hi ha cap mena de dubte que al cap de quatre generacions hauríem vist quins eren els caràcters que es trametien amb més regularitat i quins els menys estables. Els primers serien racials, els altres no. És a dir, al cap de quatre generacions, s'haurien pogut obtenir uns individus amb caràcters absolutament fixats.

Aquesta tasca fou interrompuda. Els que regeixen de fa un any i mig l'Escola Superior d'Agricultura, cregueren convenient vendre's l'aviram que hi havia als galliners.

D'haver continuat normalment aquest treball, l'any que ve ja ens hauríem trobat en situació de poder dir amb certesa i amb tota extensió els caràcters distintius i propis de cada raça.

A més, llavors, havent obtingut ja la fixació dels caràcters racials, s'hauria anat a la selecció de les millors pondedores.

Heu's aquí la raó del per què no ens trobem en situació de satisfer plenament els desigs del senyor Rossich. En canvi, si no hagués passat res d'extraordinari, a hores d'ara, els pagesos i ramaders podrien disposar d'una llavor seleccionada per remuntar llurs galliners. Tindríem una raça que, per ésser del país, seria més resistent a les malalties que les estrangeres; tindríem per cada comarca una o més races, que després d'haver-les seleccionat per la producció d'ous, en farien més que cap altra. I sobretot l'empresa d'aquesta reforma hauria estat en mans que ni havien d'enganyar ni explotar el pagès, el qual en tot moment hauria pogut millorar el seu galliner. En una paraula, els resultats de la ciència haurien estat posats quasi de franc a la disposició del pagès.

Canvieu en un galliner el tant per cent de l'enorme mortalitat que actualment sofreix, per un tant per cent insignificant; poseu a

a la condició de bones ponedores les moltes gallines que en una casa de pagès són en minoria, és a dir, que totes siguin excel·lents ponedores i que així que la posta baixi, es pugui de seguida comprar ous o pollets que vinguin novament a reforçar la posta i qualitat dels ous i llavors, l'avicultura es presentarà com un negoci clar, en lloc de l'incert que és ara amb tanta barreja de races, amb tan nombre de males ponedores i amb una aviram propícia a les malalties.

M. ROSSELL I VILÀ

Malures dels fruiters de pinyol

UNS quants números endarrera — en el del 20 de setembre de l'any passat—hom hi troba un article, signat pel competent estudiant de les malures vegetals que afecten o poden afectar a Catalunya, En J. Aguiló. Aquell article que en llegir-lo, em fa sentir, com si digués, una vella coneixença—perquè d'ençà que conreo albercoquers, he de lluitar amb aquella malura que descriu, o amb una manifestació patològica semblant—me mou ara a explicar i comentar coses que passen amb els fruiters de pinyol d'aquestes terres de les hortes velles del Segre.

Es en els fruiters que conreo, i en altres que escaducers es troben aquí i enllà on he anat observant els fenòmens que exposaré.

Com que són diferents aspectes de la malura que vull esmentar, tractaré d'explicar-los desglossats i per separat, i així serà més fàcil de seguir-me els passos, i potser algú, en alguna cosa hi haurà observat altres modalitats, que ens farà conèixer. Demés, com que parlo de coses noves, o que almenys crec que ningú ha tractat en català, i demés com els noms tècnics llatins dels probables agents causants diuen tan poca cosa, i costen tant de recordar, tractaré de donar nom a cada una d'aquestes malures, i vulgueu excusar-me d'aquest meu atreviment.

Gastament dels borrons. — Es una malura que fins ara no més he observat en el presseguer i en l'albercoquer. Es manifesta en els borrons durant l'hivern, principalment en els borrons de flor.

Si hom mira amb deteniment un presseguer cap allà al 5-10 de març o quan sigui, abans d'entrar en flor es veuen molts borrons de flor, botits, a punt d'esclatar, i que a vegades tenen al costat borrons que es veu que eren de flor, i que són secs, i magres, gens in-